

Educatiesessie slikstoornissen bij de ziekte van Parkinson

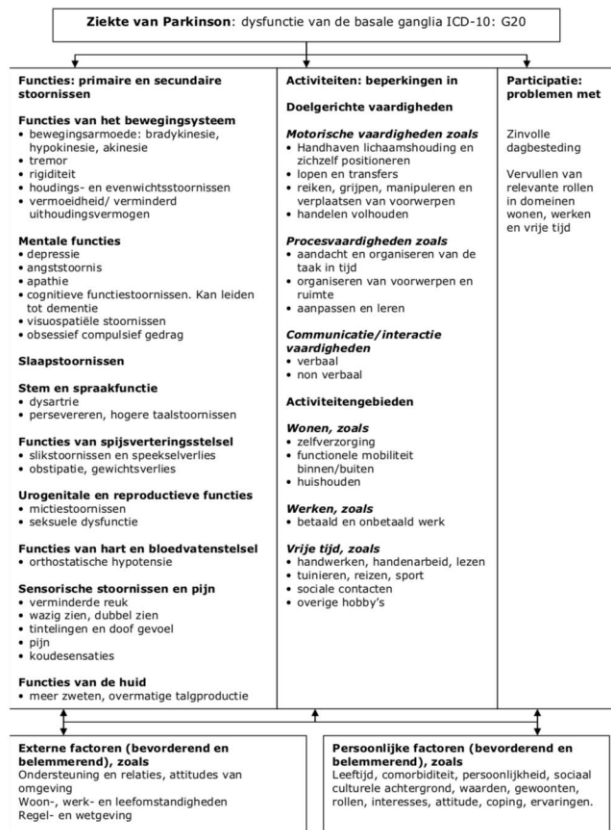
Riet De Paermentier
Logopediste
Maart 2022

**MARIA
MIDDELARES**

Gezondheids**Zorg** met een Ziel

'INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF FUNCTIONING-' (ICF)-MODEL

- OVERZICHT GEZONDHEIDSPROBLEMEN DIE SAMENHANGEN MET DE ZIEKTE VAN PARKINSON EN FACTOREN DIE DEZE KUNNEN BEÏNVLOEDEN (ORGANISATION, 2000)

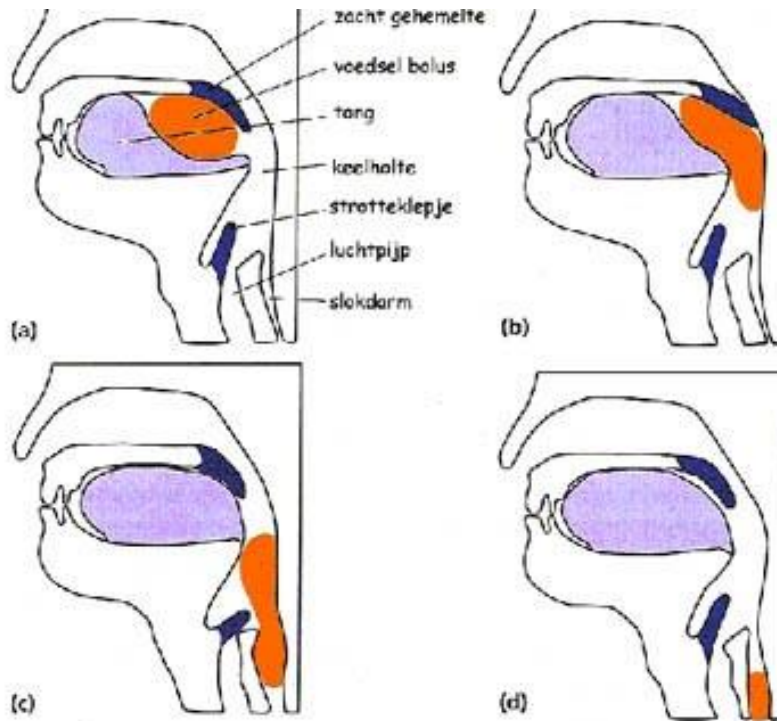
SLIKPROBLEMEN BIJ DE ZIEKTE VAN PARKINSON

- Voorkomen: gemiddeld na 10 jaar bij de ZvP, na 3 tot 6 jaar bij MSA of PSP
- ! Grote psychosociale impact → grote bron van zorgen
- Komen in werkelijkheid vaker voor dan dat patiënten klachten aangeven
 - 35% subjectief versus 82 % objectief onderzoek van de thuiswonende parkinsonpatiënten, dus ruim tweemaal zoveel

Mogelijke verklaring:

- ➔ Mensen zijn zich vaak niet bewust van slikstoornis (bv. langzamer eten als een vanzelfsprekende aanpassing)

NORMAAL SLIKPROCES

- <https://www.youtube.com/watch?v=YU7JB3zog5s>

SLIKPROBLEMEN BIJ DE ZIEKTE VAN PARKINSON

VEEL GEHOORDE KLACHTEN

- = een motorische stoornis
- Kleinere en tragere bewegingen in kauwen en slikken zorgen voor:
 - Trager kauwen
 - Vertraagd een bolus vormen van het voedsel
 - De slik later inzetten
 - » Heeft tot gevolg dat maaltijden langer duren
- Verslikken in drank of in voedsel
- Het gevoel dat voedsel in de keel blijft steken
- Moeite met pillen slikken
- Vroeg optreden van reuk- en smaakstoornissen

GEVOLGEN SLIKPROBLEEM

- Ondervoeding en dehydratie (gem. lager BMI dan gezonde leeftijdsgenoten)
- Aspiratiepneumonie (= longontsteking)
- Verstikking
- Vermijden van uit eten gaan/ sociale contacten → sociaal isolement
- ...

VAAK VOORKOMENDE OORZAAK VAN SLIKPROBLEMEN BIJ DE ZIEKTE VAN PARKINSON

- **Dubbeltaak! (bijvoorbeeld tegelijk uitvoeren motorische en cognitieve taak)**

voorbeeld: in gezelschap koffie drinken (= drinken en praten)

- **Traagheid in handelen**

Voorbeeld: bij drinken (van laatste slok) wordt het hoofd te lang achterover gehouden

- **Verminderde hoestkracht**

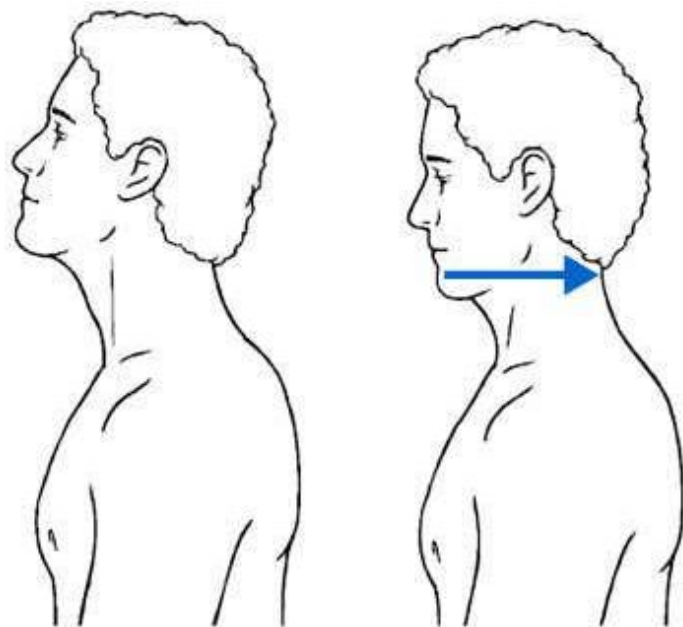
ROL VAN LOGOPEDIE

- In kaart brengen van het slikprobleem (waar, wanneer en met welke consistentie loopt het mis?)
- Eventueel doorverwijzen voor verder instrumenteel slikonderzoek (FEES, slikvideo,...) of naar andere disciplines
- Advies op maat :
Voorbeeld: bepaalde slikoefeningen, consistenties aanpassen,...

! Thuis vaak probleem duidelijker dan in kabinet door factoren volgehouden aandacht, multitasken, houding,...

WAT KAN JE (ZELF AL) DOEN OM HET VERSLIKKEN TE VOORKOMEN?

- Leren om slikken in bewuste stappen uit te voeren ('mindful' eten en drinken)
- Zorgen voor een optimale houding tijdens het eten
- Afleiding tot een minimum beperken tijdens de maaltijden
- Krachtig slikken/ extra naslikken
- Met kin naar borst slikken
- Tijd van maaltijd aanpassen aan medicatiecyclus (on/off-momenten)
- Vermijden van dubbeltaken

INTERDISCIPLINAIR GEBEUREN

- Samenwerking met ergotherapie (bijvoorbeeld aanpassing bestek ifv tremor)
- Samenwerking met diëtisten (bijvoorbeeld balans zoeken tussen aangepaste voeding en behouden voedingswaarden)
- Samenwerking met NKO-artsen en radiologen (in beeld brengen slikken)
- Samenwerking met kiné: hoestkracht vermindert door hypokinesie (= tragere en kleinere bewegingen) van de ademhalingspijeren → risico aspiratiepneumonie (= longontsteking als gevolg van verslikken)
 - » Trainen van uitademingskracht door middel van weerstandsapparaten kan hoesten verbeteren

EMST (= TOESTEL OM UITADEMINGSKRACHT TE VERBETEREN)

INNAME MEDICATIE

- Sommige auteurs (De Letter et al., 2014; Kalf et al., 2008) **raden af** om **levodopapreparaten** in te nemen **met eiwitrijke producten** (bv. yoghurt, pudding) of tijdens of vlak voor de maaltijd omdat dat de werking ervan vermindert.
- Bij moeite met inname medicatie → eventueel met grote slok water of appelmoes of 'medispend' (= medisch hulpmiddel dat het doorslikken van een geneesmiddel in zijn geheel eenvoudiger maakt)
- Andere mogelijkheid: inname 30 minuten voor maaltijd of min. 1u na maaltijd met water of appelmoes
- Niet alle Parkinsonmedicatie mag geplet of gedeeld worden. Ze verliezen dan hun werking (→ navragen aan arts/apotheek)

SPEEKSELVERLIES

ALGEMEEN

- Komt voor bij ongeveer 1/4^e van de personen met de ziekte van Parkinson
- Treedt op in latere fasen van de ziekte
- Multifactoriële oorzaak
- Belangrijkste voorspeller is hypomimiek (= 'verminderde mimiek')

GROTE MISVATTING OVER DE OORZAAK!

- Speekselvloed is **niet** het gevolg van een **overmatige speekselproductie**, maar vermoedelijk van:
 - te weinig slikken (gezonde mensen hebben slikfrequentie van 1x/2minuten)
 - te laat slikken
 - onvoldoende mondsluiting en/of voorovergebogen houding

GEVOLGEN SPEEKSELVERLIES

- Irritatie huid aangezicht en hals
- Sociaal stigma
- Negatief zelfbeeld
- Afname digestieve en beschermende functie
- Dehydratatie
- Slikprobleem
- Intensieve verzorging door omgeving
- ...

WAT KAN EEN LOGOPEDIST DOEN?

- Mogelijke oorzaken en situaties eerst analyseren en zinvolle compensaties zoeken
- Uitleg geven over belang van op tijd slikken
- Aanpassingen en cues proberen, zoals een cue voor mond sluiten, slikken voor het opstaan en krachtiger slikken,

! Belangrijk om de mantelzorg(er)s en/of betrokken zorgverleners actief te betrekken bij het voorkomen van speekselverlies

- ! Bij onvoldoende resultaat doorverwijzen naar de neuroloog, doch: medische behandeling met levodopa-preparaten of diepe hersenstimulatie geeft echter in het algemeen geen klinische verbetering van het slikken.

your speed
doesn't matter,
forward
is
forward

Als eten moeilijker wordt...

Koken met smaak...
ook in functie van
kauw- en slikproblemen
en geur- en smaakverlies

Yves Meersman

Met veel keuken- en
bereidingstips

Lekker eten met parkinson

*Van ontbijt tot avondeten
met veel praktische tips*

Heleen Dicke en Gerrit Jan Bos

HANDIGE LINKS

<https://emst150.com/health-conditions/parkinsons-disease/>

<https://www.nvlf.nl/wp-content/uploads/sites/2/2020/09/Herziene-richtlijn-Logopedie-bij-de-ziekte-van-Parkinson-2017.pdf>

[Slikstoornissen & Parkinson – ParkinsonTV – YouTube](#)

[Vraag 4: hoe zit het met slikproblemen bij parkinson? – YouTube](#)

**MARIA
MIDDELARES**

Gezondheids**Zorg** met een Ziel